Firenze

17

EXAMEN
ALCHYMISTICUM,

quo,
ceu Lydio lapide, Adeptus à Sophistâ & verus Philosophus ab Impostore dignoscuntur,
institutum
in gratiam Magnatum & eorum, qui, ex defectû multæ lectionis & Vulcanicæ experientiæ, punctum Chymicum plenariè non intelligunt; ne tàm turpiter à perditissimis istis fumivendulis ac impostoribus Thrasonicis, in opprobrium artis merè divinæ, decipiantur.

Necessarium ac summè proficuum opusculum, quale, à mundo condito, typis non fuit exaratum.

AUTHORE
Pantaleone.
Hermeticæ Sophiæ Adepto.

Prostat Norimbergæ, apud PAULI FÜRSTI, bibliopolæ b. m. viduam & hæredes.

M. DC. LXXVI.

Ad Mysochymicum.

Ridere absque causâ & vituperare incognita, stultitiæ ac superbiæ signum est juxtà tritum: Per risum multum debes cognoscere stultum. Item: Ars non habet osorem, nisi ignorantẽ. Ergò, qui artem aliquàm vel amare vel rejicere intendit, discat eam prius & dein judicet. Quòd culices & papiliones propè candelam accensam pereunt, horum animalculorum ineptitudo est, quæ usum luminis commodissimum non tollit.

Celsissimo Principi ac Domino,

CAROLO

de Liechtenstein/ꝛc. ꝛc.

Principi ac Domino meo Clementissimo.

Dicat dedicatq;

Autor.

Celsissi-

Celſiſſime Princeps,

Clementiſſime Domine! &c.

DIcavi nuper prima initia & fundamentum artis Hermeticæ Veſtræ Celſitudini, tanquam hujus ſcientiæ divinæ Fautori, non ſine meâ notabili temeritate, ex ſolâ naturali propenſione ergà Veſtram Celſitudinem prognatâ. Nimirùm convincit me charitas Chriſtiana, conceſſo deſuper lumine uti & currentem parili ſtudio pro virili adjuvare. Veſtra Celſit. hucusq; tenetur amore Sapientiæ divinæ cum æterno applausû: quia verò DEus, ſapientiæ omnis origo, nil immediatè agit, Diabolus verò, juratus ejus hoſtis, nihil intentatum relinquit, quo animam ſapitentiæ cupidam defatigare, confundere & planè abſtrahere queat: proinde ego talentum me-

um

um acceptum fœnori locare & vicem instrumenti gerere decreverã, in eumq; finem Tumulum meum Hermeticum adornaveram. Cùm verò iter illuc susceptum absque Achate fidô feliciter finiri nequeat, propterea præsenti tractatulo oculis & menti perpendendum objicio, quis & qualis, inter tot competentes, eligendus sit vel non? Si actũ ago, confirmo; si ignotum doceo, mereor; si neutrum, rogo, dignetur Vestra Celsitudo eâdem gratiâ hoc schediasma irradiare, qualem materiæ dignitas expostulat. Verbis non dimico sed rebus, aliàs depromerem Scholastica verborum lenocinia, iisq; meã veritatem oblinirem. Sed cùm animi excelsi substantiam ab umbrâ facilè distinguant, propensus magis maneo realiter quàm verbaliter demonstrare, quòd sim

Vestræ Celsitudinis

Humillimè obsequiosus
Pantaleon.

Præloquium.

Quòd totum hoc systema mundi ex contrariis in unum quid coaluerit & certo modo perpetuò militet; schola Peripatetica jam olim edocuit & ad nostra tempora transmisit: Utrum autem ista pugna ex proæresi Creatoris ter optimi originaliter dependeat, liberum esto cuiq; suo sensu abundare; Nos putamus, sub censurâ tamen Ecclesiæ, hallucinari illos, qui hoc negant; loquente ipso cælorum motu contrario, qui nec quicquam â primâ minuta creationis immutatus est. Testes sunt lux & tenebræ, primo die mundi introductæ, motus & quies corporum, unū & multiplex, verum & falsum, bonum & malum; quæ omnia tàm necessaria sunt ad decorem hujus universi, quòd ab eo sine insigni mutilatione auferri nequeunt. Mens humana quidem, quamdiù superioratum gessit in homine, nescivit dualitatem, non quòd ipsi realiter non infuerit, sed quòd operari nequiret, ob sensitivæ subjectionem: Post prævaricationem verò, obscuratâ mente æternâ, & expergefactâ caducâ sensitivâ, inevitabili quadam necessitate, verax rerum unitas proscripta & fallax multiplicitas introducta est. Quòd verò etiam hæc ad pulchritudinem microcosmi in præsenti statû requiratur, facilè cognoscet is, qui novit,

quòd

quòd diversitas actuum diversos quoq; actores sibi deposcat. Saltum in alienam messem non committamus, sed in Palæstrâ rerum naturalium manendo exponemus, quàm diversi & contrario modo constituti athletæ ibi reperiantur: Hic pugnat ligneo acinace, ille plumbeis telis, alius macharâ rubigine obductâ, multi morionum in modum farcimina straminea gestant, iisq; arcem naturæ munitissimam ridiculè expugnare satagunt; non pauci solo clamore & comminatione deditionem postulant: rarò, imò rarissimè invenitur Instructus romphæâ bisacutâ. Omnes verò illi malè armati, postquam se sine proposito frustratos vident, domum revertuntur locíq; situm inaccessibilem incusant; ne verò desperare videantur, tormentorum novum genus excogitant & præparatoria terribilia meditantur. Fiat interim, quid potest, stipem tamen cotidiè accipiunt, unusquisq; pro honoris gradû: In fine verò canunt versiculum.

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Sic solvitur obsidio, ipsis militibus ad hyemales mansiones divertentibus ibíq; gaudentibus. Appropinquante vere campum cum horribili fremitu repetunt & obsidionem peregrinis armis induti reassumunt, donec tandem vel ipsi heroicè occumbant vel â Principali ex-

hausto seu pigente dimittantur. Finitâ militiâ, malè morati & stupidi, non agnoscentes propriam ineptitudinem, sed culpam in hoc vel illud conjicientes, novum Ducem quærunt & quod igne non potuerunt efficere, fumo tentant. Conscientiosiores verò, rem melius reputantes, hoc belli genus aliis, ineptè licet, dissuadent & pacem potius præferunt.

Ambo autem non advertunt, quòd asinus, auro onustus, expugnabile faciat quodvis fortalitium, præprimis illud, quod ex auro est exstructum materialiter & proinde suo simili non adeò ægrè obsecundat. Volo dicere: studium Hermeticum proponit sibi arcem expugnandã, ipsum aurum naturaliter æternum & incorruptibile, sed milites valdè discrepantes in obsidionem adducit, operatores nimirùm doctos & indoctos, judiciosos & imprudentes, expertos & rudes, veraces & fallaces; sicut apud Magnates ubertìm est videre. Principes enim antiquo & decenti admodùm amore feruntur ergà regium hoc studium, quamvis, ob vitæ teneritudinem, ad librorum inspectionem dorsum raro incurvent, multò minus adhuc, propriis manibus, rerum naturalium analysin peragant: ex quo sequitur, quod hunc defectum alienâ industriâ & sagacitate coguntur resarcire. Quàm scelestuosè autem & nequitur plerumq;

rumq; decipiantur, in dies, proh dolor! elucescit, cum totius artis intolerabili calumniâ; Vix enim est aula Principum in totâ Europâ, ubi Alchymia benè audiat. Quare, ne hæc divina scientia tàm injuriosè ulterius tractetur, ipsiq; Magnates, ejus Patroni summè honorandi, tàm turpiter in posterùm circumveniantur, composui hunc tractatulum ex lumine naturæ & autopsiæ, ut ipsis inserviat loco lapidis probatorii. Hoc enim firmiter teneant; Quicunq; vel non intelligit vel odit tenorem hujus Examinis, se tamen Artistam vocat, Tyro imperitus vel Impostor esto. Et, Cujuscunq; Processus vel particularis vel universalis cum fundamento nostro non concordat, vanus est & deceptorius, quicquid etiam magni præ se ferre videatur. Nil enim est nec erit unquam in Igne permanens, nisi sola humiditas mercurialis metallica, homogenea, per artem vel naturam; prout abunde testantur Geber, Arnoldus, Bernhardus & omnes benè sensati & docti Philosophi.

Quod si verò cuiquam hæc nostra simplex ac denudata veritas invenusta apparet, ille apprehendat pedissequam ejus, versicolorem falsitatem & benè valeat. Nil mirum, quòd stuprum plus æstimetur quàm matrona honesta. Veritas enim à primo temporis puncto exosa

fuit, partìm, quia, ceu filia Altissimi, in sua nobilitate confidens, colores omnes & alienas recommendationes spernit: partim etiam, quia homines ex natura sua per versitate imposturas splendidas & callida mendacia plus amant quàm incultam ac nudam veritatem. E contrà Sathanas suam sobolem, mendacium, diversimodè pictum ac larvatum ubiq; promovet, ita ut non perperàm in axioma receptum sit: Unicam veritatem plures sibi Patronos & recommendationes exposcere, ut audiatur, quàm centùm impostura ac crassissima mendacia.

His tamen non obstantibus spinis, veritatem Physicam per epitomen Magnatibus hic proposui, quò tandem sui voti compotes fiant & artem cœlestem convitiis non amplius proscindant. Capiat, qui potest, omnibus scriptum non est, sed iis, quos ardua vexit ad athera virtus. Credat, qui vult, ventura atas palàm faciet, qualia sint & qualis fuerit

Πάντα λόγοι.

Cap. I.

QUi Alchymiam à græco vocabulo ἅλς sal & χέω fundo derivant, impropriè arti Hermeticæ attribuunt, eò quòd hæc finem ultimatum & principalem sibi non proponit cum salibus agere, sed potius cum metallis. Nullum autem metallum admittit in suam compaginem naturalem ullum ex salibus, sicut nec per analysin genuinam quicquam, salis, propriè dicti, naturam redolens, de se promit, ut neq; constat nisi ex Mercurio, Arsenico & sulphure; prout Geb. & omnes saniores Philosophi fatentur; Quod verò per liquorem Alçahest, verum & unicum solvens metallorum, saliforme quid ex metallis obtinetur, sciendum est, quod simile non sit idem; Omnia enim salia saporem præbent vel acidum vel salsum, vel ex utroq; mixtum. Sed nil tale ex metallis per se habetur, quamvis formam salis exhibeat; sicut etiam ipse liquor destructivus, ignis Gehennæ ab Helmontio appellatus, nitri formam monstrat, insipidus tamen est & absq; sale. Quòd si verò aliquis, per additionem, metalla in salia cogat exindeq; studium spagyricum, Alchymiam, vocitare malit, penes ipsum maneat ista Alchymia, nobis est nimis pretiosa: In hac significatione non absurdè definivit quidam cavillator Alchymiam, quod sit ars sine arte, cujus principium mentiri, medium laborare & finis mendicare. Qui verò non strictè sed latè hoc vocabu-

Ad Mysochymicum.

RIdere absque causâ & vituperare incognita, stultitiæ ac superbiæ signum est juxtà tritum: Per risum multum debes cognoscere stultum. Item: Ars non habet osorem, nisi ignorantē. Ergò, qui artem aliquàm vel amare vel rejicere intendit, discat eam prius & dein judicet. Quòd culices & papiliones propè candelam accensam pereunt, horum animalculorum ineptitudo est, quæ usum luminis commodissimum non tollit.

Celsissimo Principi
ac Domino,

CAROLO
de Liechtenstein/ꝛc.ꝛc.
Principi ac Domino
meo Clementissimo.

Dicat dedicat;

Autor.

Celsissi-

Celsissime Princeps,

Clementissime Domine! &c.

DIcavi nuper prima initia & fundamentum artis Hermeticæ Vestræ Celsitudini, tanquam hujus scientiæ divinæ Fautori, non sine meâ notabili temeritate, ex solâ naturali propensione ergà Vestram Celsitudinem prognatâ. Nimirùm convincit me charitas Christiana, concesso desuper lumine uti & currentem parili studio pro virili adjuvare. Vestra Celsit. hucusq; tenetur amore Sapientiæ divinæ cum æterno applausû: quia verò DEus, sapientiæ omnis origo, nil immediatè agit, Diabolus verò, juratus ejus hostis, nihil intentatum relinquit, quo animam sapitentiæ cupidam defatigare, confundere & planè abstrahere queat: proinde ego talentum me-

um acceptum fœnori locare & vicē instrumenti gerere decreverā, in eumq; finem Tumulum meum Hermeticum adornaveram. Cùm verò iter illuc susceptum absque Achate fido feliciter finiri nequeat, propterea præsenti tractatulo oculis & menti perpendendum objicio, quis & qualis, inter tot competentes, eligendus sit vel non? Si actū ago, confirmo; si ignotum doceo, mereor; si neutrum, rogo, dignetur Vestra Celsitudo eâdem gratiâ hoc schediasma irradiare, qualem materiæ dignitas expostulat. Verbis non dimico sed rebus, aliàs depromerem Scholastica verborum lenocinia, iisq; meā veritatem oblinirem. Sed cùm animi excelsi substantiam ab umbrâ facilè distinguant, propensus magis maneo realiter quàm verbaliter demonstrare, quòd sim

Vestræ Celsitudinis

Humillimè obsequiosus

Pantaleon.

Præloquium.

Quòd totum hoc systema mundi ex contrariis in unum quid coaluerit & certo modo perpetuò militet; schola Peripathetica jam olim edocuit & ad nostra tempora transmisit: Utrum autem ista pugna ex proæresi Creatoris teroptimi originaliter dependeat, liberum esto cuiq; suo sensu abundare; Nos putamus, sub censurâ tamen Ecclesiæ, hallucinari illos, qui hoc negant; loquente ipso cælorum motu contrario, qui nec quicquam à primâ minuta creationis immutatus est. Testes sunt lux & tenebræ, primo die mundi introducta, motus & quies corporum, unũ & multiplex, verum & falsum, bonum & malum; quæ omnia tàm necessaria sunt ad decorem hujus universi, quòd ab eo sine insigni mutilatione auferri nequeunt. Mens humana quidem, quamdiù superioratum gessit in homine, nescivit dualitatem, non quòd ipsi realiter non infuerit, sed quòd operari nequiret, ob sensitivæ subjectionem: Post prævaricationem verò, obscuratâ mente æternâ, & expergefactâ caducâ sensitivâ, inevitabili quadam necessitate, verax rerum unitas proscripta & fallax multiplicitas introducta est. Quòd verò etiam hæc ad pulchritudinem microcosmi in præsenti statû requiratur, facilè cognoscet is, qui novit,

quòd

quòd diversitas actuum diversos quoq; actores sibi deposcat. Saltum in alienam messem non committamus, sed in Palæstrâ rerum naturalium manendo exponemus, quàm diversi & contrario modo constituti athletæ ibi reperiantur: Hic pugnat ligneo acinace, ille plumbeis telis, alius macharâ rubigine obductâ, multi morionum in modum farcimina straminea gestant, iisq; arcem naturæ munitissimam ridiculè expungnare satagunt; non pauci solo clamore & comminatione deditionem postulant: rarò, imò rarissimè invenitur Instructus romphæâ bisacuta. Omnes verò illi malè armati, postquam se fine proposito frustratos vident, domum revertuntur lociq; situm inaccessibilem incusant; ne verò desperare videantur, tormentorum novum genus excogitant & præparatoria terribilia meditantur. Fiat interim, quid potest, stipem tamen cotidiè accipiunt, unusquisq; pro honoris gradû: In fine verò canunt versiculum.

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Sic solvitur obsidio, ipsis militibus ad hyemales mansiones divertentibus ibiq; gaudentibus. Appropinquante vere campum cum horribili fremitu repetunt & obsidionem peregrinis armis induti reassumunt, donec tandem vel ipsi heroicè occumbant vel â Principali ex-

hausto seu pigente dimittantur. Finitâ militiâ, malè morati & stupidi, non agnoscentes propriam ineptitudinem, sed culpam in hoc vel illud conjicientes, novum Ducem quærunt &, quod ignè non potuerunt efficere, fumo tentant. Conscientiosiores verò, rem melius reputantes, hoc belli genus aliis, ineptè licet, dissuadent & pacem potius præferunt.

Ambo autem non advertunt, quòd asinus, auro onustus, expugnabile faciat quodvis fortalitium, præprimis illud, quod ex auro est exstructum materialiter & proinde suo simili non adeò ægrè obsecundat. Volo dicere: studium Hermeticum proponit sibi arcem expugnandã, ipsum aurum naturaliter æternum & incorruptibile, sed milites valdè discrepantes in obsidionem adducit, operatores nimirùm doctos & indoctos, judiciosos & imprudentes, expertos & rudes, veraces & fallaces; sicut apud Magnates ubertim est videre. Principes enim antiquo & decenti admodùm amore feruntur ergà regium hoc studium, quamvis, ob vitæ teneritudinem, ad librorum inspectionem dorsum rarò incurvent, multò minus adhuc, propriis manibus, rerum naturalium analysin peragant: ex quo sequitur, quod hunc defectum alienâ industriâ & sagacitate coguntur resarcire. Quàm scelestuosè autem & nequiter ple-

rumq;

rumq; decipiantur, in dies, proh dolor! elucescit, cum totius artis intolerabili calumniâ; Vix enim est aula Principum in totâ Europâ, ubi Alchymia benè audiat. Quare, ne hac divina scientia tàm injuriosè ulterius tractetur, ipsiq; Magnates, ejus Patroni summè honorandi, tàm turpiter in posterùm circumveniantur, composui hunc tractatulum ex lumine naturæ & autopsiæ, ut ipsis inserviat loco lapidis probatorii. Hoc enim firmiter teneant; Quicunq; vel non intelligit vel odit tenorem hujus Examinis, se tamen Artistam vocat, Tyro imperitus vel Impostor esto. Et, Cujuscunq; Processus vel particularis vel universalis cum fundamento nostro non concordat, vanus est & deceptorius, quicquid etiam magni præ se ferre videatur. Nil enim est nec erit unquam in Igne permanens, nisi sola humiditas mercurialis metallica, homogenea, per artem vel naturam; prout abunde testantur Geber, Arnoldus, Bernhardus & omnes benè sensati & docti Philosophi.

Quod si verò cuiquam hæc nostra simplex ac denudata veritas invenusta apparet, ille apprehendat pedissequam ejus, versicolorem falsitatem & benè valeat. Nil mirum, quòd stuprum plus æstimetur quàm matrona honesta. Veritas enim à primo temporis puncto exosa

fuit, partim, quia, ceu filia Altissimi, in sua nobilitate confidens, colores omnes & alienas recommendationes spernit: partim etiam, quia homines ex natura sua per versitate imposturas splendidas & callida mendacia plus amant quàm incultam ac nudam veritatem. E contrà Sathanas suam sobolem, mendacium, diversimodè pictum ac larvatum ubiq; promovet, ita ut non perperàm in axioma receptum sit: Unicam veritatem plures sibi Patronos & recommendationes exposcere, ut audiatur, quàm centùm impostura ac crassissima mendacia.

His tamen non obstantibus spinis, veritatem Physicam per epitomen Magnatibus hic proposui, quò tandem sui voti compotes fiant & artem cælestem conviciis non amplius proscindant. Capiat, qui potest, omnibus scriptum non est, sed iis, quos ardua vexit ad athera virtus. Credat, qui vult, ventura atas palàm faciet, qualia sint & qualis fuerit

Πάντα λύων.

Cap.

Cap. I.

QUi Alchymiam â græco vocabulo ἅλς sal & χέω fundo derivant, impropriè arti Hermeticæ attribuunt, eò quòd hæc finem ultimatum & principalem sibi non proponit cum salibus agere, sed potius cum metallis. Nullum autem metallum admittit in suam compaginem naturalem ullum ex salibus, sicut nec per analysin genuinam quicquam, salis, propriè dicti, naturam redolens, de se promit, ut neq; constat nisi ex Mercurio, Arsenico & sulphure; prout Geb. & omnes saniores Philosophi fatentur; Quod verò per liquorem Alçahest, verum & unicum solvens metallorum, saliforme quid ex metallis obtinetur, sciendum est, quod simile non sit idem; Omnia enim salia saporem præbent vel acidum vel salsum, vel ex utroq; mixtum. Sed nil tale ex metallis per se habetur, quamvis formam salis exhibeat; sicut etiam ipse liquor destructivus, ignis Gehennæ ab Helmontio appellatus, nitri formam monstrat, insipidus tamen est & absq; sale. Quòd si verò aliquis, per additionem, metalla in salia cogat exindeq; studium spagyricum, Alchymiam, vocitare malit, penes ipsum maneat ista Alchymia, nobis est nimis pretiosa: In hac significatione non absurdè definivit quidam cavillator Alchymiam, quod sit ars sine arte, cujus principium mentiri, medium laborare & finis mendicare. Qui verò non strictè sed latè hoc vocabu-

cabulum accipiunt & à minus principali fine denominationem petunt, nobiſcum ſentiunt; ex ſalibus enim eſt principium & introitus, absq; ſale non aperiuntur portæ cœli Hermetici, ſicut Philoſ. paſſim affirmant. Definimus ergò artem Spagyricam, quæ uno verbo Alchymia appellatur, quod ſit ars metalla inferiora meliorandi & ad Solis vel Lunæ ſtatum evehendi.

Subjectum hujus artis eſt omne metallum. Objectum eſt tinctura. Finis aurum. Jam, quia terminus à quo & ad quem, tanquam correlata, ſub uno genere comprehenduntur, neceſſitate rationali ſequitur, quod ſubjectum artis transmutatoriæ, cum ejus fine, ſub uno genere ſtare debeat, ſicut etiam innuit regula antiquorum Sophorum: Ex fine cujusq; intentionis reſultat ejus principium. Item; à quo pendet alicujus rei principium, in eodem erit ſuum incrementum. Propterea docet Sendivogius: Si vis metalla facere, principium tuum ſit metallum, per metalla enim fiunt metalla. Et Riplæus in 12 portis: Aurum & argentum extrà ſpeciem non eſt quærendum. id. in lib. de Mercurio. & lap. Philoſ. Conjunge ergo ſpeciem cum ſpecie & genus cum genere & ne unum ſine altero, nec quicquam contrarium, quod ſit extra ſpeciem & genus proprium. Loquitur autem hîc de ſpecie, non quod metalla ſpecie inter ſe differant eſſentialiter, ſed tantùm coctione & per accidens. Præcipit autem jungere aurum,

rum, tanquam speciem, cum Mercurio, tanquam ex genere, specificato & ad Solis naturam redacto, id est, homogeneo facto. Tunc enim non amplius est metallum vulgare sed Philosophicū; affirmante hoc Bernhardo: Metalla vulgaria tam diù sunt vulgaria, quamdiù manent in formâ vulgari, ideoq; mutanda est illa & in primam materiam convertenda.

Ergò subjectum Alchymiæ, circà quod hæc ars versatur, est metallicum formaliter & materaliter, quia finis ejus, scil. aurum, pari modo est metallum. Ulterius autem quæritur; cum diversa sint metalla & metallica corpora, ex quonam illud subjectum sit desumendum? Respondet Bernhardus, Comes Trevisanus, quòd ex omnibus haberi possit, sed ex uno citius quàm ex altero, dari tamen duo metalla, ex quibus proximè desumatur; quod Sendivogius affirmat dicens: In omnibus latet nostrum punctum, in quibusdam autem valdè est occlusum, in aliis verò citius vitâ defíceres, quàm extraheres. Habet tamen præcipuè noster Mercurius duo palatia, in quibus Sophis præbet audientiam. Et Arnoldus in speculo Achim. Magisterium perficitur ex unâ solâ re; invenitur hæc materia in monte altiore hujus mundi, haberi potest â pauperibus & divitibus, projicitur in vias & res, quæ magno pretio emitur, hic nil valet. Geber verò dicit in suâ summâ: Est medicina, quæ ex materiâ argenti vivi sumsit originem, non est autem ista materia argenti vivi in suâ natu-

ra neq; in totâ substantiâ suâ, sed fuit pars illius. Et Riplæus in lib. de Mercurio & lap. Philos. Materia nostra est supremum omnium, quæ in terrâ sunt & minimæ æstimationis. Est terra fœda, in hâc invenies aquam nostram claram & tum terra illa nil valet ampliùs. Et Morienes: Omnis res, quæ magno emitur pretio, in hoc artificio est inutilis. Et Haly: Invenitur materia lapidis apud pauperem & divitem, euntem & sedentem.

Rogerius Bacho autem rejicit omnia metalla, apertè dicens; quod ex Sole & Lunâ, ob illorum fixionem, nil haberi possit; reliqui verò planetæ sint impuri & imperfecti: Nemo enim dat, quod non habet. Commendat autem corpus anonymum, ex Mercurio & sulphure mundo constans, super quo natura parùm vel minimùm sit operata, & quod ab eâ in massam solidam sit redactum. Consentit Paracelsus in libro de transmutat. & indigitat suum electrum minerale immaturum, non metallicum perfectè. Idem facit Agricola major & minor & plures alii. Contrarium tenet Richardus Anglus, expressè dicens: Ars destruit Mercurium metallicum & ædificat eum à pedibus usq; ad caput, in formâ subtiliori substantiæ, quàm anteà fuit. Verùmenim verò quis mythologus conciliabit horum Adeptorum diversas sententias, salvâ cujusq; existimatione? nemo, nisi qui ipsemet omnium & singulorum subjecta, super quibus sententiam suam fundârunt, penitus cognoscit.

Pro-

Propterea stylo ferreo notandum, quod Geber dicit cap. 28. sunt plures viæ ad unum intentum: Nimirùm via sicca & humida. Consequenter etiam subjectum iis destinatum erit duplex, sicut ex his adductis authoritatibus in facili est colligere.

Distingnendum verò iterum inter subjectum remotum & proximum seu ad æquatum: Illud pro respectû viarum omninò est diversissimum, hoc verò non.

Ad viam enim humidam, in quâ Paracelsus Rogerius Bacho, Bas. Valent. Agricola major & minor incesserunt, ipsamet natura subjectum remotum, certum minerale, procreavit, sed imperfectum reliquit, ex defectû applicationis agentis ad patiens: in quo subjectum nostrum proximum, radix metallica mercurialis, instar embryonis, sub aquositate lactiformi continetur, quæ etiam propterea lac virginis nervosè appellatur. Hic liquor lacteus, ponderosus & semimetallicus, prima stamina, sive formam metallicum, intrà sua penetralia complectitur, nec differt â Mercurio currente, essentialiter, sed accidentaliter, solâ coctione, inspissatione & homogeneitate. Mercurius enim currens cum sit metallum, coagulatorem suum secum gerit, nempe sulphur arsenicale copiosum, ita ut non perperàm Arsenicũ fluens appelletur. Liquor verò ille madefaciens, absolutam constrictionem corporis sui aquæformis nondum perpessus, parvâ quantitate sulphuris arsenica-

lis

lis inquinatus reperitur, ab eoq; facilè liberatur & homogeneus redditur. Subjectum remotum ad viam siccam, quam calcavit Geber Arnoldus, Bernhardus, Sendivogius, Philaletha modernus & multi alij, pertinens, sicut ex allegatis & probatis patet, est omne metallum. Quomodo verò hoc subjectum qualificandum & tractandum sit, ut Mercurius Sophorum inde extrahatur, breviter videbimus. Dictum est, quòd subjectum artis transmutatoriæ, corpus scil. mercuriale metallicum, cum suo fine, nempe auro, genere convenire debeat; metalla verò inferiora specificam externam & accidentalem differentiam, ex admixtione heterogeneorum & defectû coctionis, in relatione ad aurum habent; quare eò præprimis est incumbendum, ut illa differentia tollatur, purumq; genus relinquatur. Aurum enim est substantia purissima & nil nisi Mercurius per coctionem diuturnam â suo arsenicali sulphure sequestratus ac proprio sulphure mundissimo inspissatus, adjuvante calore externo moderato. Propterea, si subjectum artis transmutatoriæ cum fine, nempè auro, genere & essentiâ idem ac simile esse debet, prout demonstratum est, sequitur necessariò, qualiscunq; etiam Mercurius ad hoc magisterium eligatur, ut purissimus & planè homogeneus sit & Solis naturam habeat, exceptô, quòd aurum est fixum, hic Mercurius verò volatilis, astipulante totâ scholâ Sophorum. Sic enim inter cæteros loquitur

Bern-

Bernhardus. Omnis res requirit rem sibi similem, ut generetur & augmentetur: natura enim augetur in suâ propriâ specie & naturâ & non in aliâ; ita enim metallum multiplicat metallum. Unusquisq; Mercurius, præsertim vulgaris est heterogeneus continetq; in se incredibilem partem terræ arsenicalis fixissimæ cum paucâ quantitate aquæ sulphureæ fœtidissimæ. Quomodo verò binarius iste â monade metallicâ separetur, hoc opus, hic labor est. Duplex quidem via ab antiquis Magis excogitata est; sed quia in hoc mysterio totus cardo ædificij Hermetici versatur, proinde utraq; in hoc usq; ævum mansit occultissima & solis Adeptis nota, licet ex parte â Gebero & Bernhardo descripta ac commendata fuerit; mens enim humana â lapsu occœcata est in tantùm, ut nec se ipsam cognoscat, multô minus metalla. Plurimi enim, quantumvis docti, cum audiunt, Mercurium vulgi, cum cæteris inferioribus metallis, esse subjectum artis Chrysopöetiœ, ex quo Sophicus tantoperè quæsitus Mercurius depromendus, consternuntur quasi fulmine tacti, ipsaq; vox faucibus hæret, ob subjecti hujus & finis propositi magnam differentiam, artemq; totam pro fabula & somnio hominum otiosorum tenent, non absq; directione Mysteriarchæ sapientissimi. Putant autem sic: Si Mercurius vulgi & corporum inferiorum potest fieri Sophicus, quare tot operatores sine suo frustrantur? tamen notissimæ sunt omnibus Mercu-

rii ſublimationes, & purgationes per ſalem, acetum, calcem vivam & ſalia cujuscunq; generis; ſed huc usq; cum ejusmodi operationibus nihil effecerunt; Ergò oportet, ut Philoſophi alium Mercurium intelligant, non vulgarem: Proinde doctiores ex his, nauſeam ſuper Mercurio metallico contractam palliare neſcientes, ſe toti poſteritati proſtituerunt & literis evulgârunt, quòd Mercurius vulgi, quocunq; artificio tractetur, non poſſit fieri Philoſophicus, quod riduculum & planè falſum eſt; quia tantùm eſt unicus Mercurius in totâ metallicâ & minerali naturâ: differt autem inſigniter â ſe ipſo, per accidens, ratione puritatis. Ex quocunq; igitur metallo vel minerali eliciatur, exceptô Sole, heterogeneus eſt & præparatione Philoſophicâ indiget; ſicut Sendivogius in Dialogo fatetur, quando Mercurius ipſe proſopopoëticòs de ſe effatur: Cor meum ſemper eſt puriſſimum, veſtes autem ſordidiſſimæ. Quod ſi verò tales increduli Thomiſtæ ſemel tantùm viderent, quomodo noſtrum ſubjectum, per præparationem Philoſophicam, tranſiret, utiq; conjicerent, quòd ſimiles tædioſiſſimi labores, à noſtris Majoribus, fruſtrà non fuerint exantlati, & quòd terra illa arſenicalis, â Mercurii nucleo ſeparata, ſola & unica cauſa ſit, quòd cum Sole ſe radicaliter unire & putrefactionem tranſire nequeat, ſed majori igne in pulverem rubrum præcipitetur. Modum hunc duplicē præparandi Mercurios, ex Gebero &

Bern-

Bernhardo in meo Tumulo Hermetico allegavi; qui Philosophus est per ignẽ, clariorẽ informationẽ non exposcet. Hîc scribo Magnatib9, qui manus raro admovent, sed studiô alienô iter Colchicum intendunt: Sufficit scire 1. quòd subjectum Alchymiæ, sive Mercurius sophicus, sit genere metallicus, an verò ex uno vel pluribus metallis petatur, perinde est, quia in præparatione Philosophicâ, præter unitatem simplicem & puram, nil remanet specificum. 2. quòd sit homogeneus, ab omni labe sulphureâ & arsenicali vindicatus. 3. quòd sit duplex, madefaciens & non madefaciens, sive liquidus & currens. 4. quòd præbeat amalgama durum, extrà ignem, quòd in igne statim iterum mollescit, donec in merum Mercurium abeat compositum. Et 5. quòd terra arsenicalis sulphurea in magnâ copiâ separari debeat, nulloq; artificiorum genere reduci ad formam Mercurialem.

Ex his satis superq; constare puto, quid sit Alchymia & quale ejus subjectum. Qui nondum apprehendit rei veritatem, sed etiamnum dubitat, nodum in scirpo quærit, sibiq; soli relinquendus est.

Cap. 2.

ABſoluto jam ſubjecto artis transmutatoriæ, tanquam principali ejus parte, ſequitur objectum, quod eſt ipſa tinctura, quam areviter definio ſic: Tinctura metallica nil bliud eſt, quàm ſulphur auri, per decentem coctionem, in ſuo Mercurio exaltatum.

Circà hanc definitionem occurrit quæſtio magni ponderis; an aurum ſit corpus ſimpliciter homogeneum vel certo reſpectu? Ad elucidationem hujus quæſtionis requiritur fundamentalis cognitio Mercurij, quia aurum nil aliud eſt quàm Mercurius coctus & inſpiſſatus calore ſulphuris ſui interni, juvante externo moderato. Quare ſciendum eſt 1. quòd Mercurius vulgi, & qualiscunq; materialiter, ex ſolâ aquâ elementali conſtet, & totum hoc compoſitum nil ſit niſi aqua & ignis unitus; ratio eſt, quia in hæc iterum reſolvitur, vel magno igne, per deſtructionem ſeminis aſtralis ignei, vel per ſuum ſimile, ipſum elementum aquæ; uti videre eſt apud Ludovicum de Comitibus & Helmontium, viros omni exceptione majores, quorum poſterior multoties conqueritur de amiſſione & deſtructione ſui liquoris Alcaheſt, per ſuum compar: Prior verò expreſſis verbis fatetur, quod ille ipſe liquor, qui tamen nil eſt niſi Mercurius homogeneus, in aquam extrà verſus, per additionem vulgaris aquæ elementalis in momento deſtruatur in aquam pariter ele-

elementalem, supernatante pinguedine quadam acri sulphureâ, cum tamen per se sit æternus & â nullâ aliâ re quicquam patiatur. 2. notandum, quod forma Mercurij essentialis interna sit analoga elemento astrorum, quæ igneæ naturæ sunt. Corpora enim cœlestia radios suos igneos continuò in centrum terræ conijciunt, ex quo repercussi, per terram sine intermissione, iterum ascendunt & transeundo, in corpore aquæ elementalis, coagulantur, ex quâ concretione exsurgit illud mirabile primum metallum, quod nos Mercurium appellamus, qui deinde â calore interno ulterius dispergitur & coquitur. Hinc in profundo, mineræ fœcundiores sunt quàm superficie, quia calor ibi est potentior & per consequens major excrementorum separatio, per hanc enim solam, â concomitante calore, generatur ex Mercurio aurum; quod verò multùm heterogeneæ impuritatis in hac coagulatione admiscetur, illud est per accidens præter intentionem agentis, licet coagulationem constituti non parùm adjuvet & propterea etiam libenter intrò admittatur. Pondus verò Mercurii vel est ab ipsius seminis mercurialis idiosyncrasiâ, vel ex inspissatione & contractione aquæ, quod probabilius est, pondus enim ex aliquo corpore, tantundem ponderante, sit necessum est; quia ex nihilo desumi nequit. Aqua ergò elementalis coagulatur, â sulphure peculiari astrali, in corpus opacum & ponderosum, argen-

tum vivum nominatum ; hoc verò dein , per ulteriorem coctionem & remotionem super fluitatum, in aurum, ceu ultimum naturæ metallicæ terminum, transfertur, sequenti modo : In Mercurio metallico latet ignis extrà, circà eum, in terrâ, consimiliter est calor actualis, qui nil aliud est, quàm atomi ignei, sulphurei, in mineris abundantes ; jam quia ignis cœlestis & terrestris unius est generis, & simile in simile habet ingressum, propterea hic calor externus se sensim & sensim isti sulphuri Mercuriali associat in eoq; corpus assumit ; & dum hoc fit, reliqua sulphura crassa terrea, quæ ex eadem ratione amicitiam ibi quærebant, sequestrantur ; quibus tandem, longô tempore, totaliter separatis, nucleus Mercurij albissimus, ab in corporato puro igne, calidior factus, in corpus ignei caloris coagulatur. Ex quo sequitur, quòd aurum, in relatione ad cætera metalla imperfecta, homogeneum sit, in respectû verò ad Mercurium homogeneum, non; eò quòd in se plus de igne corporali cöercet, quàm argentum vivum homogeneum, per artem vel naturam factum. Quia verò iste calor actualis, in sulphure Mercuriali concentratus & corporalis factus, superveniens est & tàm intimè cum materiâ aqueâ corporis Mercurialis non unitus, sicut sulphur Mercurii essentiale, propterea etiam per artem illud sulphur auri separari potest, aliquando cum, aliquando sine destructione corporis Solaris, quod

Para-

Paradaxon multis videbitur; licet sit verissimum; quòd verò ignis in certâ materiâ corporeus fiat & pondus augeat, apparet ex incineratione reguli antimonialis cum speculo ardente. Prolixus esse nolo, cæteroquin adducerem totam antiquitatem, mecum sentientem. Redeamus ergò ad nostrum objectum, tincturam, quæ procul omni dubio ex auro & Mercurio homogeneo currente, vel liquido, conficitur, nulla re aliâ adjectâ, aliàs homogeneitas amborum tàm necessaria non esset, quod tamen Arnoldus in fine sui Ros. strenuè inculcat, dicens: Nolite in lapidem introducere, nec aquam, nec pulverem, nec ullam rem, nam non intrat in eum, quod non est ortum eo; imò si aliquid extraneum apponitur, statim destruitur & non fit ex eo, quod quæritur. Ad tuendam verò latam definitionem tincturæ, ulterius deducendum est, quomodo sulphur illud auri, â naturâ in Mercurium frigidum corporis aurei impactŭ, exaltetur & multiplicetur, quod sequenti modo contingit.

Quando corpus auri purum, cum volatili auro homogeneo, per artem facto, debitâ proportione, conjungitur, tunc volatile incipit fixum penetrare & sibi æquare, duobus mediis, tenuitate & quantitate majore; quia verò hoc sine calore non efficitur, propterea hic antiquam fabulam ludit & se paulatim suo simili, scil. sulphuri, anteà inexistenti, adjungit, illudq; in quali potius quâm quantô

adauget, nil obstante vitrorum densitate & dimensionum penetratione propter ejus summam subtilitatem. Hinc etiam Philosophi suum lapidem, sive tincturam, filium ignis & lapidem ignis denominârunt, quia efficienter & effectivè ab eodem procedit.

Ex his præmissis fundamentis fluit, quòd in totâ naturâ metallicâ tantùm sit duplex transmutatio: Una naturæ, & fit removendo superflua, per coctionem: Altera artis, & fit per illuminationem totius partis mercurialis in metallis.

Differentia consistit in hoc, quòd natura homogeneum tantùm punctum in Mercurio alteret; ars verò totum corpus mercuriale, absq; separatione superflui, ineffabili luce tincturæ veræ, illuminat & in statum digniorem transponit. Ratio diversitatis est, quia alteratio naturæ ob agentis debilitatem, successivè in longo tempore perficitur; transmutatio verò artis contingit in momento, per modum illuminationis, quod enim facit lumen dispersum, illud etiam præstat concentratum & fixum, in debitâ materiâ; apprehendit autem ista illuminatio purum & impurum, in corpore mercuriali ob sui excellentiam & incredibilem subtilitatem, ipsumq; impurum, quod se ad purum nucleum Mercurii aqueum habet tanquam terra, licet utrumq; ex aqua materialiter constet, instar fulguris, pervadit, illuminat & ad parem statum puritatis promovet; adjuvante non nihil radicali

dicali commixtione utriusq; : Sic ut in posterum, tale aurum factitium, eundem Mercurium homogeneum, per retrogradationem artificialem de se fundat, quam ipsum aurum nativum. Hunc mysteriosum actum illustrare placet per inductionem, exemplo contrario sic : Si possibile est, quòd sulphura crusta arsenicalia, absq; commixtione, partem illam impuram terream Mercurij, quæ tamen originaliter & centraliter cum nucleo reliquo aquæformi, in Mercurio, est unita & ex uno eodemq; elemento prognata, in momento ferè, ex composito suo extrahere, deturbare & in terram fixissimam, irreducibilem, mutare queunt; sequitur etiam, quia contrariorum eadem est ratio, licet diversa, quòd sulphura munda, astralia illuminativa & subtilissima, cum commixtione sui corporis sulphureo-mercurialis, illam impuram substantiam reducere, suoq; elemento aqueo restituere & postea ulterius immutare valent, restitutio enim & conservatio rei similis longè est facilior, quàm transmutatio similis in dissimile.

Atqui verum est prius, ergò & posterius. Primum cotidié, mechanicè, demonstrare valeo; alterum verò satis notum est ubiq;, per frequentes transmutationes Mercurii vulgaris, in aurum obryzum, absq; immutatione Mercurij, quoad pondus.

Cap 3.

Cap. 3.

POſt objectum artis Hermeticæ conſiderandus reſtat ejus finis ultimatus, nempe aurum; quia verò ſuprà ſatis explicatum eſt, plura non addimus, niſi quòd obiter monemus; ſi folia auri ad amalgamandum eliguntur, communia non eſſe ſumenda, quia vel cupro vel argento ſunt mixta, quod toti operi non parùm noceret. Eſt quidem adhuc aliud aurum, quod Philoſophorum appellatur ab iisq; mire laudatur; differt autem â nativo valdè, non quidem eſſentia, ſed fixitate. Eſt enim nil aliud quàm Mercurius Sophicus coagulatus; aptiſſimum verò cenſetur hoc aurum, â Philoſophis, pro opere ipſorum brevi & occulto, innuente Gebero ac dicente: Quod ſi ex ſolo Mercurio perfeceris, indagator eris pretioſiſſimi Magiſterii; quia verò prædictum aurum analogicum, finis ultimatus noſtræ Alchymiæ non eſt, ideoq; plura addere ceſſamus.

Hîc habet æquiſſimus lector totam illam ſcientiam, quæ verum Philoſophum nobilitat eumque â colluvie peſtilenti Alchymiſtarum vulgarium ſegregat, qui hanc callet, non tantùm theoricè ſed etiam practicè, Adeptus nominatur, id eſt conſummatus Philoſophus & Medicus naturæ humanæ ac metallicæ. De hoc ſolo verum eſt Hippocratis effatum: Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. Vir medicus

icus eſt incomporabilis. Jam, cùm con-raria juxtà ſe poſita magis eluceſcant, deli-ıeandum quoq; eſt, quid Pſeudoſophi, Al-:hymiſtæ vulgares promittant & quomodo ranſmutationem ſuam inſtituant. Quia verò plerumq; ſunt indocti ac indociles, ex omni genere hominum malitioſorum, beneq; de is vulgare diſtichon explicatur:

Fingunt ſe Chymicos omnes, idiota, ſacerdos,
Monachus & miles, hiſtrio, raſor, anus.

Proinde nullam methodum obſervantes, ſicut ebrij, in fodinas minerales ruunt, quid pro quo arripiunt, ſecumq; cogitant, recipio, neſcio quale, & facio, neſcio quid. Omnes quidem finem, ſeu ſcopum bonum ſibi præfigunt, eoq; ſe exhilarant, ſed quia principium ignorant, finem non inveniunt.

Cap. 4.

QUò autem cum iſtis Sycophantis honorificè agamus, comparationem placet inſtituere, centonis Pſeudoſophorum multiplicis, cum unico & ſimplici ſubjecto Adeptorum, quod, in veritate veriſſimâ, eſt ſubſtantia Mercurialis, metallica & homogenea.

Subjectum verò proximum Alchymiſtarum, antè annos aliquot, fuit vitriolum in totâ ſuâ ſubſtantiâ, hoc purgârunt dulcificârunt, imò, quod Deus benè vertat, per colo-

res

res omnes ad transparentis rubini formam adegerunt; objectum verò obtinuerunt, tincturam quidem pro pannis, sed non pro metallis & finem, loco auri, cuprum. Ne verò absq; ratione & authoritate veterum laborâsse viderentur, dictum illud; Visitando interiora terræ, reperies ibi occultum lapidem, veram medicinam, per initiales literas, vitriolum producentes, de vitriolo vulgari interpretati sunt. Quòd autem effectus nullus subsecutus sit, culpam unicam posuerunt in vitriolum, primo ente auri, sufficienter, non imprægnatum; proinde aliud Patrono esse inquirendum, ipsis verò effugium.

Huic successit antimonium, ab ipsis derivatum, â Græco ἄνθος ἡμῶν, flos nostrûm omnium scil: metallorum. Jam putârunt, se leporem tenere & unà cum nomine ipsam rem, juxtà versum:

Conveniunt rebus nomina sæpè suis.

Propterea quæsiverunt, ante omnia, partem ejus auream, scil: sulphur auratum, modo ex lixiviis, per præcipitationem, modò ex vitris, per extractionem stalagmatum diversorum, ejusq; calorem, ad insaniam usq;, admirati sunt. Fixârunt hoc per se & cum adjuncto, pro ingressu conciliando, Lunamq; vel præcipitatum Mercurium, vestire tentârunt: & quidem ex fundamento, quod Basil. Valent: & alii dicant: Solem purgari, ab anti-

antimonio, quia fit de ejus sanguine; proinde non abs re esse, si sanguinem istum extraherent, Lunæq; infunderent. Alii hoc sulphur volatilisârunt, ut spiritûs naturam assumeret, audiverant nempe, quòd Philosophi suum Mercuriũ, spiritum subtilem & penetrantẽ nominent, aliàs enim aurum fixum pervadere ac subtilisare nequiret; Alij aliter & diversimodè hoc subjectum macerârunt, unusquisq; pro suo liripipio; donec tandem omnes invenirent finem, scoriam inutilem, Lunamq; intactam. Pauci tàm felices fuerunt, quòd cogitaverint, si quid boni & metallici lateret in antimonio, quod hoc in ejus Mercurio sit quærendum, tanquam parte puriori; sed si vel maximè scivissent; illum tamen separare in huncusq; diem, paucissimi didicerunt.

Deinde prolapsi sunt ad arsenicum vulgare, ex eoq; modò rubinum, modò Mercurium perlatum, & similes larvas, præparârunt & finem, aliquando ipsam extinctionem auræ vitalis, invenerunt, Ne autem posteritati talis thesaurus subtraheretur, unus ex istis Sophistis, Polonus natione, Parisiis tractatum edidit, de hoc subjecto egregio, sub tit. Lapidis Philosophici.

Marcasita & cinnabaris nativa impunis etiam non remansit; mirabilem enim aquam mercurialem & aureum penè Mercurium, exinde sciunt elicere, qui cochlear argenteum

teum, flavo calore tingit; eumq; deinde, ceu solarem, cum Sole coquunt & tandem, aurum non mutatum, post integrum annum iterum vendunt. Ante viginti annos circiter, author quidam anonymus, Agricola major & minor cognominatus, de Saturno Philosoph. pulcherrimum sed occultissimum scriptum publicavit, ibiq; mineram Saturni vulgaris, cum Philosophicâ, studiosè miscuit, laudabili effectû. Qualis enim clamor tunc temporis fuerit, de minerâ Saturni, in omnibus fermè laboratoriis dici vix potest. Hic scivit animam albissimam, ille rubicundissimam, extrahere, cum aceto & aliis liquoribus, uno verbo, ipsum universale magisterium, ex hâc minerâ, præparabatur, super chartâ, quia ignem non tolerabat: quàm miserè enim omnes fuerint decepti, notum est.

Quid de Marte dicam? hic certè strenuus bellator est, sub quo plurimi Alchymistæ occubuerunt; Vulneratur quidem facilè sanguinemq; fundit; sed cùm ipsius vita in sanguine non lateat, sed in succo similari Mercuriali, quem multò arctius custodit, quàm pici suum aurum; Propterea tantùm abfuit quod Lunæ vitam infunderent, quin potius eam infirmarent & melancholicam redderent, cum isto copioso sanguine Martiali, verumq; experirentur Galeni dictum; τὸ ἁπλῶν καὶ ἰλιετέρων

περωνδιὰ τὸ αἷμα, ſtultum ac ſimplex eſt â nimio ſanguine. Concedo quidem, raró ferrum inveniri absq; auro, ſicut plumbum, & proinde, quantum ineſt, iterum extrahi, ſed quod lucrum eô ſit expectandum, hoc nego. Quòd ergò ſuum ſulphur arſenicale rubrum, cum Lunâ unire tentant, eſt labor Alchymiſticus, ſicut antecedentes. Taceo lubens lapidem calaminarem, hæmatitem, cobaltum, lap. armenum, ceruſſam, ſmiridem, talcum, ſulphur commune, &c. quæ omnia ſunt ſubjecta Sophiſtarum & ſigna certiſſima ignorantis. Non autem nego, quòd impoſſibile ſit, ex metallicis ſubjectis Mercurialibus, noſtrum punctum elicere, ſed tantummodò dico, quòd Philoſophi ſua propria ſubjecta habeant, alioq; & diverſiſſimo labore agant. Econtrà Sophiſtæ palpant in tenebris, ſicut cœci, nunc hoc, nunc aliud ſubjectum arripientes, donec tandem ſtultitia ſuum periodum abſolvat & pœnitentia locum teneat. Tunc ſequitur excuſatio illa uſitata ſtultorum: Non putâſſem. Quare, ne penitus â conſortio humano excluderentur noſtri Alchymiſtæ, coacti demum aliquid reale, apud ipſam veritatem naturalem emendicare, intenderunt, ſcil. fixationem impropriè dictam minerarum volatilium; ſed cum hæc eadem ipſis ſatis pinguis & ad palatum non videretur, propterèa maturo auro, in illis mineris con-

tento, bonam partem immaturi & volatilis adſcribere non fuerunt obliti, aſſeverantes; quòd ſciant non tantùm fixum â fugâ præſervare ſed & volatile, paucis diebus, fixare. Hæc mechanica cum apparente ratione non careat, plauſibilis hucusq; fuit, circà cujus deciſionem notandum. 1. quod maturatio & conſervatio ſint diverſa. Omnibus metallurgis notum eſt, quòd ſulphura arſenicalia, antimonialia &c. ſint famelica & niſi infuſione minerarum aliquid addatur, quod eorum voracitatem exſatiat, uti ſunt lapides fuſibiles, ſalia vitriolica, ferrum, calx viva. &c: invadunt ipſamet perfecta metalla eaq; ſecum rapiunt. Maturatio verò, quia fit ab ipſâ naturâ, agente ſcil. ſulphureo aſtrali in Mercurio, adjuvante externo moderato calore, propterea in tam parvo tempore abſolvi nequit. Opitulatur quidem naturæ ars, per additamenta ſalinoſa, quæ ſulphuribus ſunt contraria; interim tamen non ſufficit remotio ſulphurum & impuritatum terreſtrium, â parte mercuriali, ſed requiritur ante omnia & primariè coctio naturalis lenta, per longum tempus continuata. Ideoq; maturatio illa ſive fixatio, ſi legitimum tempus accedit, rejicienda non eſt, ſed naturæ affinis, ſecus non. Proinde callidiores ex noſtris Alchymiſtis, poſtquam notarent, quòd per iſtas maturationes parùm proficerent, ſacra verò auri fames ipſos tanquam umbra comitaretur,

tur, inceperunt iterum ad fastigium tincturæ universalis aspirare, omnemq; lapidem movere, legendô, studendô & laborandô, pro impetrandâ hac ingenti felicitate. Volutis verò & revolutis omnibus authoribus authenticis, semper eandem cantilenam omnes canere observârunt suumq; Mercurium deprædicare. Propterea nolentes volentes Mercurium vulgi tandem in suam carnificinam deduxerunt, quòd basin & genus præberet omnibus metallis, cum auro, tanquam simili, unicè amicaretur & centenis aliis locis Philosophorum armati. Non est dicendum, quid perpessus fuerit hic bonus Mercurius, nisi esset creatura sine pari, impossibile fuisset ipsi, sub tot lanienis emergere: Plures enim torturas ipsi applicârunt, quàm Domitianus, Decius, Nero & Diocletianus suis Martyribus; quomodocunq; verò procederent, adderent aut demerent, suam fidem tamen abnegare noluit, quæ erat & est, Sophistis imponere & Philosophis obedire. Erat autem intentio illorum, Mercurium per sublimationes â corporibus salsis purgare, cum iis resolvere, sublimare, revificare &c: donec fieret albissimus, dulcis atq; sic absq; acrimoniâ & strepitû Solem solveret. Plures, audientes, quòd principium metallorum sit aqua viscosa, cum additione spir. vini & aliarum rerum, similem mucilaginem parârunt. Non pauci elevârunt ipsum mul-

toties â metallis, ſicq; â nigredine purgârunt, tandemq; cum Sole conjunxerunt. Naſutiores peculiarem Mercurium ex äere, ſalibus, vegetabilibus certis, alii ex ipſâ Utopiâ optârunt. Alii extractiones Mercuriales laudârunt, ex præcipitatis cum auro factis. Alii redegerunt ipſum in aquam, oleum, ſalem &c: alii extulerunt fixationes. Omnes verò in fine obtinuerunt præcipitatum inutile, ipſumq; Mercurium, egregium vexatorem Alchymiſtarum. Hæc Tragœdia jam in Europâ, ad noſtra usq; tempora, fuit acta, viventibus adhuc multis actoribus emeritis, rudeq; donatis.

Hinc, poſt tot illuſiones â Mercurio acceptas, convenerunt noſtri Sophiſtæ, proximè elapſis annis, comitia publicârunt & Mercurium, tanquam turbatorem pacis Alchymiſticæ ac proditorem patriæ, omni ſuo honore orbatum, exiliô affecerunt, ſub pœnâ, ſi quis ullô modô Mercurium in ſuum laboratoriũ admitteret, quòd ille pro perjuro & rebelli ſit habendus; hâc annexâ pulcherrimâ ratione irrationali; quia metallum eſſet: Abſurdũ enim fore, quòd metallum generet metallũ, & præterea omnes Philoſophi expreſsè dicant ac rationibus evidentiſſimis convincant, quòd ipſorum Mercurius non ſit vulgaris. Ne autem omni Mercurio penitus carerent & panem absq; farinâ meditarentur, unanimiter concluſerunt, alium, in locum relegati, ſufficere; habitâq; maturâ deliberatione & applicatione ſcriptorum authenticorum, præprimis

Sen-

Sendivogii, solennissimè elegerunt ad hoc regium officium, salem nitri. Doctiores inter illos æternitati statim, per literas, insinuârunt, quàm nobile subjectum sit ipsorum nuper electus Mercurii suffraganeus, eò quòd non tantùm cum illô repudiatô, in qualitatibus contrarijs, conveniret; sed quòd insuper etiam citius & leviori operâ figi posset. Nil enim hi auriflones magis exoptant quàm Lunam fixam, Mercurium fixum &c: idq; citò. De secretioribus ejus proprietatibus & animâ rubicundissimâ, aviculâ Hermetis vocatâ, multa quidem libenter scriberent, nisi mundi indignitas id prohiberet. Cæteri omnes domum repetierunt, ac processum excogitarunt, unusquisq; pro captû. Plures patriâ abiverunt & Germaniam, tanquam exterorum domum exaltationis & indigenarum detrimentum, visitarunt; Ubi, in hunc usq; diem, Solem cum nitrô qualitercunq; præparatô, corrodunt & varios colores, præcipuè purpureum, cum magnâ consolatione observant. Quod igitur nitrum sit subjectum, ê quô Mercurius Sophorum præparandus, hoc benè sciunt, sed, an istud conjugium Solis & nitri, sub nomine Universalis vel Particularis, Principibus debeant vendere, adhuc controversantur. Aliqui putant, quòd sit via illa universalissima in superlativô gradû 1. quia nitrum in omnibus tribus regnis invenitur, & Paracelsus materiam lapidis

 tripli-

triplicem nominat. 2. quia Philosophi & imprimis Hermes scribit, quòd sit ubiq; & â vento portetur; quæ omnia nitro solo conveniant; non pauci computum faciunt cum crumenâ, concludentes, quòd tantùm particularis titulum mereatur, quoniam tantùm partem illam tinctam relinquat, quæ fuit addita. Sed rogo vestras Dominationes, quomodo fit ex sale metallum, per artem, in vitris liquatis? Respondetis: per metallum adjectum: Concedo, sed distinguo inter metallum genuinè reclusum & sophisticè corrosum. Si aurum in suo nitroso liquore radicaliter aperiretur, tunc absurdum non esset, hoc statuere: jam verò etiam tyronibus constat, quod aurum in suô simili ad primam materiam reducatur. Salia autem non sunt metallis similia, quia ab ipsis toto genere præscindunt: Ergò,

Deinde ponamus, fieri metallum ex nitro; tunc iterum quæro, quale fit metallum, aurumne, an Mercurius? Si dicitis aurum; tunc aurum auro non solvitur, nec aurum plus habet in suo naturali statu & antè regenerationem, quàm indiget ad suum esse. Si Mercurium vultis; apertè mentimini; quia non potestis ipsum aurum eò adigere, ut corporetenus in Mercurium abeat, multô minus efficietis, ut salia in eundem cogat;

Præ-

Præterea absurdum est, ut corpus fixum, mediante igne, producat volatile.

Quòd verò Sendivogius in suis 12 Tract: de nitro loquitur, hoc fecit in gratiam indignorum; qui prudens est & expertus, ad istos scopulos non impinget. Si Majores nostri nudam & solitariam veritatem voluissent scribere, forsàn ad nostra tempora non pervenisset; quia in unicâ pagella omnia naturæ mysteria consignari possunt. Non fuit sollicitus hic bonus Author, de nitro naturæ vegetabilis, sed de nitro naturæ metallicæ; quia verò magnam affinitatem inter se habent & porcis margaritæ uon sunt projiciendæ, propterea illud descripsit & hoc intellexit. An non legistis eundem Sendivogium dicentem, si vis metallum facere, sit metallum tuum principium, â cane non nascitur nisi canis. Item: Non operare secundùm literam, sed considera semper, quid naturæ conveniat & quid non &c:

Quoad Hermetem, tota ipsius Tabula Smaragdina, sub velo allegorico & methaphorico, scripta est; intelligitur ibi ventus, non ille majoris mundi, sed minoris, in vitro inclusi. Videte ergò, ne palinodiam canatis offenso Mercurio metallico, cum maximâ vestrâ confusione, nobilis enim est & regia stirpe oriundus; Magnatibus autem manet altâ mente repostum, si injuriam patiuntur.

C 3 Sed

Sed Sophiſtæ & ignorantes plærumq; ſunt ſuperbi, ac tempeſtivè cavent, ne ipſis aliquid minus honorificum accidat; Proinde caſû, quô nitrum expectationi ipſorum non ſatis faceret, dantur jam alia ſubjecta in rerum naturâ, in quibus parem vel majorem etiam ſpem ponunt; ut Tartarus: Præbet enim ſal fuſibile fixum ſeu terram foliatam, in quam aurum ſeminare jubent Philoſophi, & inſuper de vino oritur, docente Lullio.

Verùm fama aurita retulit, quòd neq; in hâc venatione prædam aliquam, præter operam perditam, ceperint. Multi proinde in alumine quæſiverunt, ſalem dulcem extraxerunt, & in fine alumen retinuerunt.

Alii, cæterùm non indocti, cum ingenti faſtû & præſumtione, in ipſis elementis invenire tentârunt, quod in elementatis nequiverunt. Propterea ex aquâ, pluviâ, tempeſtate tonitruosâ cadente, & ſub diu putrefactâ, acetum ſubtile ſepârarunt, hoc dein cum ſale fixo communi & Ol. vitrioli copulârunt, cryſtallos collectos ſolverunt & tandem eum pyrite in tincturam coagulârunt cum omnium, maximè autem propria admiratione; Sicut mihi talis proceſſus ab homine Gallo, viro apprimè docto aliàs, ſub magno Sacramento (ſcil.) fuit recommendatus, à me verò exploſus,

Alii

Alii rorem Majalem, aliinivem, alii terram virgineam, ad genua scil: effossam, alii urinam, capillos humanos & multas alias doctas stoliditates implorârunt & nihil obtinuerunt. Quocircà apertè dico, quod hæc subjecta omnia, exceptis metallis, quæ tamen Philosophicè anatomizari debent, sint deceptoria, quia non stant nec stare faciunt in torturâ ignis.

Quicunq; igitur aliquid aliud pro subjecto adæquato transmutationis eligit, quàm solam humiditatem metallicam permanentem, Pseudosophus & Impostor sit, donec probet contrarium.

Cap. 5.

Visis præcipuis subjectis Sophistarum progrediendum ad eorum objectum, quod iterum præscindit ab objectô Sophorum, qui unicam tincturam universalem sibi proponunt. Illi verò hâc non contenti, particularia infinita, præter omnem rationem & experientiam introduxerunt.

Hic enim promittit partem cum parte; ille duos lothones auri ex Lunæ marcâ. Alius vendit den Zinsbauer hintern Ofen singulis mensibus. Quartus Lunam fixam & ejus gra-

dationem Quintus fixationem sulphuris vulgàris, sed ingressum desiderat. Sextus coagulationem Mercurii in solem, &c: Septimus album Veneris Luniforme. Octavus tincturam sulphuris antimonii in 2. mensibus. Nonus fixationem Mercurii in Lunam; Decimus tincturam Solis cum ol. urinæ. Undecimus conversionem Jovis in Lunam. Duodecimus ein Einbringen in die Lunam ex Marte &c &c: Imo tot colores non possidet Polypus, quot hi Alchymistæ particularia.

Causam ad has nequitias texendas partim dederunt ipsi Magnates, Patroni: partim Physicastri, Impostores. Illi enim sunt curiosi & moræ impatientes; hi verò effrontes. Propterea, quia tempus pro tincturâ, ultrà annum extenditur & subjectum proximum incognitum, concludunt sic: Si nil efficitur, parùm etiam nocebit, videbimus brevi &c: Præcipuum enim philtrum amoris ergà particularia, est labor imaginatus brevis, & lucrum non adeò invidiosum. Fateor quidem, intentio non est mala, sed finis.

Ut autem innotescat, quàm miserè decipiantur particularistæ, disquiro & dico sic: Istæ particulares metallorum transmutationes vel fiunt in Mercurio heterogeneo, vel homogeneo: Et pòst, vel per modum maturationis vel illuminationis tincturalis. Si particularistæ dicunt; in Mercurio heterogeneo, per modum

matu-

maturationis : mentiuntur impudentissimè sicut Alchymistæ, quia maturari & heterogeneum manere, sunt incompatibilia in regno metallico; maturatio enim fit per coctionem, coctio verò adunit similia & separat dissimilia. Si excipiunt; hoc esse verum de simplici maturatione naturæ, non artis. Resp. Quomodocunq; ars procedat, tamen nunquam producit aurum verum, quod naturali in homogeneitate est dissimile, datô verò hoc, non est verum aurum, nec examina sustinet. Si jam aurum illud artis transmutatoriæ sit nativo simile, homogeneum quoq; erit, &, per consequens, vel fiet per maturationem, separatis heterogeneis, vel per illuminationem tincturalem retentis, sed mutatis iis, à potentiâ fermenti. Coguntur itaq; fateri, quòd vel per maturationem artificialem vel illuminationem tincturalem fiat: Si prius, necessarium est, 1. ut illa inferiora metalla â suis coagulatoribus liberentur 2. in Mercurialem naturam reducantur & 3. per coctionem & aliarum rerum additionem purgentur & maturentur; aliàs ignis externus, centri Mercurialis ignem cœlestem, de potentiâ in actum deducere nequit, & sic maturatio nulla contingit, ob arctam nimis principiorum observationem; Ignis enim debilis, qualis maturans est, agit tantùm in corpora aperta non occlusa. An verô hoc præstare queant Sophistæ, valdè dubito; hoc autem benè scio, quod nec Mercuri-

 curi-

curium vulgi queant reddere homogeneum, imò plurimi nunquam somniârunt, eum esse heterogeneum. Mercurios corporum quidem omnes volunt producere, sed impediuntur semper ab aliis negotiis. Ex his sequitur, quòd nullum detur particulare in sensu communi; exceptâ maturatione tædiosa & longinquâ aliquarum minerarum. Verum autem particulare, est tinctura imperfecta, post primam rotationem, quæ partem tantùm puriorem metalli impuri convertit.

Et tantùm de objecto Sophistarum; Jam restat finis, qui Philosophis veris & Sophistis est communis nempe aurum: Differt autem in hoc, quod illi eo, cum honore & sanitate, abundant, hi verò, in desperatione & infamiâ morbosâ, carent.

EPILOGUS.

EX adductis hisce fundamentis & probationibus solidis, constare Magnatibus puto, quid in arte Chymicâ quærendum & qualiter comparatus sit verus Philosophus, item quid Sophistarũ humeri valeant & quid ferre recusent. Si hunc tractatulũ perlegunt & diligenter perpendunt, promitto ipsis securè, quod â nullo impostore, quantumvis callido, decipientur. Si verò aliis opinionibus falsis præoccupati sint & veritatem admittere nolunt, doleant etiam intus & in sinû, neq; totam artem divinam pro ludibrio habeant, eò quod per Impostores, sanitate & bonis privati sint. Quicunq; aliquid tractat, quod non intelligit, nec intelligere vult, si decipitur circà istud negotium, & fine frustratur, non aliis; sed sibi ipsi imputet. Quid mercatori improbo interest, si emtor mer-

ces

ces sitû obductas carè emit: jura vigilantibus, non dormientibus scripta. Accedit, quòd non omnes Impostores sint activi intentionaliter. Præterea non sequitur: tot annos & sumtus trivi in hoc studio, tot Sophistas alui, sed nil inveni: Ergò tota scientia est falsa. A nostrâ inscitiâ ad rei veritatem vel falsitatem argumentari, non valet consequentia.

Qui itaq; in hoc studio Spagyrico, vel Hermetico, vellere aureo potiri vult, discat prius ejus subjectum & objectum benè noscere, & tunc non emanebit desideratus.

F I N I S.